

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie z wniosku P. S.A. w W.
przy uczestnictwie A. W. i S. W.
o zmianę wierzyciela hipotecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 września 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od A. W. i S. W. na rzecz P. S.A. w W. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) zł od każdego z uczestników postępowania tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie, zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym, bowiem, razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest, przecież, jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej uczestników postępowania, A. W. i S. W. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 listopada 2019 r. Rekomendując Sądowi Najwyższemu tę skargę uczestnicy nie sformułowali, wbrew obowiązującym wymogom, wprost w jej treści, wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz nie wskazali na przesłanki przedsądu określone w katalogu, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zaprezentowali, bowiem, jednostkę redakcyjną pod tytułem: „Uzasadnienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – istota sporu i okoliczności faktyczne”, w ramach którego wskazali na „stan prawny będący podstawą sporu”, w tym chronologię zmian przepisu art. 95 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U.2019.2357 t.j.), ze szczególnym uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 17 stycznia 2019 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2019.326), a ponadto w sposób dalece rozbudowany wskazali na „okoliczności faktyczne sprawy stanowiące kanwę sporu prawnego”. W treści powyższego „uzasadnienia” skarżący odnieśli się do przesłanki istotnego zagadnienia prawnego, podnosząc, że powołane w ich skardze kasacyjnej kwestie

„rodzą wątpliwości w orzecznictwie sądów powszechnych, zaś kwestia tego jak daleka jest kognicja sądu wieczysto - księgowego, w sytuacji, gdy badając z urzędu dokumenty znajdujące się w aktach wieczysto - księgowych sąd ten może ustalić wadliwość określonego wpisu i odmówić wpisu kolejnego”. Odnośnie, natomiast, do powołanych przez skarżących kwestii, składających się na istotne zagadnienie prawne, uczestnicy wskazali, że „obecnie kwestia konieczności lub nie uzyskania zgody właściciela nieruchomości na wpis nowego wierzyciela hipotecznego w związku ze zbyciem wierzytelności oraz kwestia formy takiej zgody w ogóle nie jest regulowana przez art. 95 prawa bankowego, a zatem zastosowanie powinien mieć reżim ogólny”. Wszystkie zaprezentowane w skardze kasacyjnej rozważania, w ramach jednostki redakcyjnej „Uzasadnienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - istota sporu i okoliczności faktyczne”, skarżący podsumowali stwierdzeniem, że „powyższe powodują, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna”.

Skarga kasacyjna uczestników postępowania, A. W. i S. W. nie kwalifikuje się do przyjęcia przez Sąd Najwyższy. Pomijając uboczne uchybienia ciążące na zaprezentowanym temu Sądowi środku zaskarżenia, odnośnie do braku sformułowania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz zaniechanie wskazań na przesłanki przedsądu określone w katalogu, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c., w pierwszej kolejności należy odnieść się do zawartych w skardze kasacyjnej kwestii, składających się całościowo na istotne zagadnienie prawne. Otóż zgodnie z obowiązującą linią orzecniczą Sądu Najwyższego, Sąd ten przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli skarżący wykaże, że wskazane przez niego zagadnienie prawne posiada właściwość „istotności”, która polega na tym, że zagadnienie to stanowi kwestię dotychczas niewyjaśnioną i nierozwiązaną w orzecznictwie sądowym, a więc cechującą się nowością, a którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa, a ponadto powinno mieć znaczenie dla praktyki sądowej, jak i rozpoznania oraz rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej. Uzasadnienie przedstawionego zagadnienia polega na wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a samo zagadnienie powinno być sformułowane w sposób abstrakcyjny odnosząc się do ogólnych problemów interpretacyjnych. Ponadto uzasadnienie wniosku o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na opisanu stanu faktycznego sprawy, czy też przebiegu procesu, ale powinno odnosić się do przesłanek z art. 3989 §1 k.p.c. (por. np.: postanowienie SN z dnia 3 kwietnia 2006 r., III CSK 85/06, nie publ.).

Przenosząc rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, wskazać należy, że rekomendowane Sądowi Najwyższemu kwestie, które rzekomo „rodzą wątpliwości w orzecznictwie sądów powszechnych, zaś kwestia tego jak daleka jest kognicja sądu wieczysto - księgowego, w sytuacji, gdy badając z urzędu dokumenty znajdujące się w aktach wieczysto - księgowych sąd ten może ustalić wadliwość określonego wpisu i odmówić wpisu kolejnego” nie mają waloru ogólnego oraz w ogóle znaczenia w przedmiotowej sprawie. Otóż uszło uwagi skarżących, że zagadnienie wymogu zgody właściciela nieruchomości na wpis w przypadku przeniesienia hipoteki w związku ze zbyciem wierzytelności bankowej, który miałby wchodzić w rachubę w stanie prawnym sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 17 stycznia 2019 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw, nie pozostaje w ramach temporalnych postępowania w przedmiotowej sprawie. Wnioskodawca [...] Bank [...] S.A. w W. wniosek o wpis w księdze wieczystej zmiany wierzyciela hipotecznego złożył w dniu 16 kwietnia 2019 r., podczas gdy ustawa z dnia 17 stycznia 2019 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji nowelizująca art. 95 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, weszła w życie z dniem 7 marca 2019 r. i w konsekwencji do rozpoznania tego wniosku miały zastosowanie przepisy w brzmieniu obowiązującym po dokonanej nowelizacji. Należy ponadto wskazać, że w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości okoliczność, iż analiza art. 95 Prawa bankowego prowadzi do wniosku, iż przepis ten nie zawiera i nie zawierał wymogu uzyskania zgody dłużnika rzeczowego na przelew wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie; wymóg taki mógłby wynikać wyłącznie z umowy o ustanowienie hipoteki. W efekcie do ustanowienia hipoteki na wierzytelności hipotecznej wymagana jest umowa pomiędzy wierzycielem hipotecznym, który dokonuje obciążenia, a osobą, której przysługuje wierzytelność

mająca zostać zabezpieczona, przy czym ust. 4 art. 95 Prawa bankowego wskazuje formę oświadczenia wierzyciela hipotecznego. Konkludując brak jest podstaw do wnioskowania, że z przepisu wynika potrzeba uzyskania, dla ważności czy też skuteczności takiej czynności, zgody właściciela nieruchomości obciążonej (por. postanowienie SN z dnia 16 marca 2018 r., IV CSK 280/17, nie publ; wyrok z dnia 19 września 2019 r. II CSK 394/18, nie publ.). Mając powyższe rozważania na uwadze stwierdzić trzeba, że zaprezentowane przez skarżących kwestie nie posiadają znamion istotnego zagadnienia prawnego, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1) k.p.c.

Nie została dowiedziona również oczywista zasadność skargi kasacyjnej A. W. i S. W.. Przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4) k.p.c. wchodzi w rachubę wówczas, kiedy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo w sytuacji, kiedy podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty, przy czym zaprezentowany w skardze kasacyjnej wywód prawny, na okoliczność wykazania przesłanki oczywistej zasadności, nie może sprowadzać się do polemiki z ustaleniami stanu faktycznego poczynionymi przed sądem II instancji. W konsekwencji oczywista zasadność skargi kasacyjnej może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa, a uchybienie sądu II instancji musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Tymczasem skarżący ograniczyli się jedynie do stwierdzenia, że przedstawiona przez nich Sądowi Najwyższemu skarga jest oczywiście zasadna, a za uzasadnienie tej przesłanki należałoby, w ocenie skarżących, przyjąć wszystkie zaprezentowane w skardze kasacyjnej rozważania, w ramach jednostki redakcyjnej „Uzasadnienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - istota sporu i okoliczności faktyczne”, co w oczywisty sposób przeczy wymogom rzetelnego przedsądu i w konsekwencji uniemożliwia przyjęcie tej skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie dopatrył się również okoliczności, które

determinowałyby nieważność postępowania, którą to przesłankę Sąd ten bierze pod uwagę z urzędu.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

jw